

Tadeusz Ślipko

Zagajenie

Studia Philosophiae Christianae 17/1, 137-139

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z ZAGADNIENÍ FILOZOFII BOGA

Dnia 21 kwietnia 1980 r. odbyło się w Akademii Teologii Katolickiej zorganizowane przez Wydział Filozofii Chrześcijańskiej Sympozjum z okazji ukazania się książki ks. prof. Kazimierza Kłósaka pt. *Z zagadnień filozoficznego poznania Boga* (Kraków 1979, ss. 504, Polskie Towarzystwo Teologiczne). Na program Sympozjum złożyły się: Ks. prof. Tadeusz Ślipko (Dziekan Wydziału): *Zagajenie*

Ks. doc. Edmund Morawiec: *Ogólne wprowadzenie w problematykę Sympozjum*

Ks. prof. Stanisław Kamiński: *Poznanie Boga a typy racjonalnego poznania*

Ks. doc. Mieczysław Lubański: *Pofesora Kazimierza Kłósaka analizy kosmologiczno-teodycealne*

Ks. doc. Szczepan W. Ślaga: *Problem abiogenezy w ujęciu Profesora Kazimierza Kłósaka.*

Poniżej publikujemy wymienione materiały Sympozjum wraz z wypowiedzią końcową Ks. Pof. Kazimierza Kłósaka: *Próba konfrontacji.*

Obecny na Sympozjum Ks. Prof. Jan Stepień, Rektor ATK, w swym przemówieniu wyraził radość z urządzenia tegoż sympozjum i z obecności na nim Ks. Prof. Józefa Iwanickiego, byłego Dziekana Wydziału i potem Rektora ATK. Podkreślił następnie wybitny wkład prof. Kłósaka w rozwój życia naukowego na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej oraz wskazał na poważny jego dorobek naukowy w zakresie filozofii.

TADEUSZ ŚLIPKO

ZAGAJENIE

Program dzisiejszego Sympozjum jest tak ułożony, że otwarcia obrad mogą dokonać redukując do minimum wstępne przemówienie. Ale od jednego obowiązku dysponować się nie mogę: winienem zaraz na wstępie skierować do Zebanych słowa powitania. Jest to wszakże obowiązek lekki i miły, Na pierwszym miejscu pragnę zwrócić się z tymi słowami do ks. prof. Kazimierza Kłósaka, którego najnowsza praca pt *Z zagadnień filozoficznego poznania Boga* stanie się przedmiotem dokładniejszych omówień ze strony prelegentów i uczestników dyskusji. Z równą satysfakcją i serdecznością witam w naszym gronie wszystkich przybyłych na Sympozjum gości.

Wprowadzenia w świat filozoficznych idei ks. prof. K. Kłósaka dokona za chwilę ks. doc. E. Morawiec. Nie będę zatem podejmował

tego tematu. Skoro jednak jestem przy głosie, pragnę zwrócić uwagę na jeden rys twórczości filozoficznej Ks. Profesora, który — po latach naszej współpracy na tym samym Wydziale — nie tylko staje się coraz bardziej wyraźny, ale też budzi coraz głębszy rezonans uczuciowy i domaga się, aby mu dać zewnętrzny wyraz.

Różne mogą być postawy filozofa chrześcijańskiego względem tego, co w Dekrecie Soboru Watykańskiego II *Optatam totius* (nr 15) zostało nazwane „*patrimonium philosophicum perenniter validum*” („filozoficzne dziedzictwo wieczyste ważne”). Chodzi tu oczywiście o postawy twórcze, które nie ograniczają się do biernej recepcji przekazanego dorobku chrześcijańskiej myśli filozoficznej, ale dążą do jakiegoś jej wzbogacenia i rozbudowania. Mogą to więc być postawy inspirowane, przynajmniej częściowo, negacją zastanej doktryny filozoficznej i wynikającą stąd tendencją do zreinterpretowania jej autentycznego sensu. Za przykład tego rodzaju odnowy „wieczyste ważne dziedzictwa filozoficznego” mogą służyć — w moim mniemaniu — współczesne nurty egzystencjalizmu tomistycznego. W innym wypadku intelektualnym bodźcem twórczej odnowy chrześcijańskiej filozofii tradycyjnej może być świadomość jej niewystarczalności i jednostronności. Filozoficzne poszukiwania idą wtedy po linii dopełnienia filozofii tradycyjnej elementami zaczerpniętymi z innych kierunków i osiągnięcia na tej drodze nowej, w porównaniu z tradycyjną, bardziej wszechstronnej i żywej syntezy filozoficznej. Taką mi się wydaje fundamentalna orientacja filozoficzna myśli Karola kard. Wojtyły.

Stanowisko ks. prof. K. Klósaka, jeżeli się nie mylę, nie da się sprowadzić do żadnej ze wspomnianych przed chwilą postaw badawczych. Jego poglądy filozoficzne ukształtowały się ostatecznie, jak wiadomo, w środowisku łowańskim i w zasadniczym swym zrębie utożsamiają się z podstawowymi tezami tradycyjnej filozofii chrześcijańskiej. Ale tożsamość tez nie oznacza *eo ipso* tożsamości metodologii, aparatury pojęciowej i uzasadnień. W tej warstwie filozoficznego myślenia ks. prof. Klósak nie idzie utartymi drogami, ale szuka nowych ujęć. Tak np. ks. prof. Klósak przyjmując tradycyjną tezę o poznawalności Boga, dowody wypracowane przez tradycję poddaje krytycznej analizie, tropi ich logiczne niedostatki, ustala nowe punkty wyjścia w nawiązaniu do współczesnej metodologii nauk i wyników przyrodoznawstwa. W antropologii filozoficznej opowiada się za substancjalnością i duchowością duszy ludzkiej, ale znowu teza ta występuje w kontekście pogłębionych rozważań metodologicznych i krytycznej oceny zarówno klasycznej teorii duchowości duszy ludzkiej, jak i koncepcji ewolucjonistycznej. Widoczny w tych dwu przykładach styl filozofowania charakteryzuje całość twórczości filozoficznej ks. prof. Klósaka: *perenne patrimonium* filozofii chrześcijańskiej stanowi dlań obiekt, którego każdy szczegół zostaje poddany wnikliwemu badaniu. W końcowym wyniku zostaje odrzucone wszystko, co nie wytrzymuje krytyki, ale też zachowane wszystko, co okazuje się solidnie uzasadnione, choć często wzbogacone o pogłębioną reinterpretację. Moda czy też demagogiczne rozumienie współczesności nie ma wpływu na rozwijający się tu tok myśli. Filozofia ks. prof. Klósaka zmierza przede wszystkim do pogłębienia metodologicznej refleksji odziedziczonej doktryny, do skorygowania i udoskonalenia składających się na nią tez, do wyzwolenia z niej twórczych możliwości i nadania im pełniejszego wyrazu. Z wysiłku tego rodzi się

odnowiony kształt odwiecznych wartości filozofii chrześcijańskiej — *philosophia perennis renovata*.

Te właściwości filozoficznych przemyśleń ks. prof. K. Kłósaka stworzyły duchowy klimat, w którym dojrzewało jego dzieło *Z zagadnień filozoficznego poznania Boga*, one też wyznaczają cele, do realizacji których zmierzać będą poszczególne rozważania niniejszego Sympozjum. Propozycje ks. prof. Kłósaka zostaną poddane dokładniejszej analizie, aby w jaśniejszym świetle ukazały się zawarte w nich implikacje logiczne, atrakcyjne, skłaniające do akceptacji, albo też dyskusyjne, domagające się wyjaśnień czy uściślenia. Sądzę, że bezpośrednia wymiana poglądów z obecnym na sali ich Autorem przyuczyni się do tego, aby ta dyskusja okazała się pożyteczna dla wszystkich jej uczestników i dla całego zebranego tu grona. Takie są też moje życzenia, które w ostatnim zdaniu mego przemówienia pragnę wyrazić pod adresem naszego spotkania.

EDMUND MORAWIEC

OGÓLNE WPROWADZENIE W PROBLEMATYKĘ SYMPOZJUM

Sympozjum organizowane przez Wydział Filozofii Chrześcijańskiej ATK właściwą mu problematykę koncentruje wokół podstawowych zagadnień występujących w książce ks. K. Kłósaka pt. *Z zagadnień filozoficznego poznania Boga* t. I, Kraków 1979, s. 503. W niniejszym „Wprowadzeniu” pragnę po kilku uwagach, dotyczących treści całej książki, wyłuszczyć pewne najbardziej dyskutowane we współczesnej literaturze filozoficznej problemy, wiążące się ściśle nie tyle z samym zagadnieniem poznania Boga, ile raczej z problematyką filozofii Boga jako dyscypliną filozoficzną. Decyzja ta dyktowana jest faktem, iż na Sympozjum tym podejmie się bezpośrednio zagadnienie poznania Boga, najpierw w aspekcie ogólnym, wskazując na jego relacje względem racjonalnych typów poznania — uczyni to Ks. Prof. dr hab. S. Kamiński z KUL, następnie w bezpośrednim już nawiązaniu do wspomnianej książki zagadnienie to omawiać się będzie w dwóch następnych referatach, z ktrych jeden pt. „Aspekt teodecealny kosmogenez”, dotyczący problematyki pierwszej części książki zatytułowanej: „Zagadnienie początku trwania czasowego wszechświata a problem istnienia Boga”, przedstawi Ks. doc. dr hab. M. Lubański, drugi zaś pt. „Aspekt teodycealny abiogenezy”, bezpośrednio nawiązujący do drugiej części książki zatytułowanej: „Zagadnienie początków życia organicznego a problem istnienia Boga”, przedstawi ks. doc. dr hab. Sz. W. Ślaga. Uwagi moje, o których wspomniałem wyżej, ograniczę do niektórych zagadnień zawartych we wstępnej części książki ks. K. Kłósaka, części której tytuł brzmi: „Wprowadzenie do filozofii Boga. Jej zagadnienia metateoretyczne i niektóre założenia teoretyczne”.

Wskazując ogólnie na treść rozprawy pt. *Z zagadnień filozoficznych poznania Boga* należy zauważyć, że zawiera ona rezultaty długoletnich badań z zakresu samej filozofii Boga, jak również jej meta-teorii. Składają się na nią dwie części poprzedzone szerokim wprowadzeniem, w którym Autor daje wyraz swoim poglądom na szereg